

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Hieronymi Savonarolæ Ord. Præd. Dialogvs De Via
Cælestis Patriæ**

Savonarola, Girolamo

Coloniae, 1649

Dialogvs De Via Cælestis Patriæ Interlocvtores Spiritvs & Anima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55187)

DIALOGVS

De
VIA CÆLESTIS PA-
TRIAE
INTERLOCVTORES

SPIRITVS & ANIMA.

Spiritus. Repleta cibo
potuque cœlesti, ne
timeas huius itineris
laborem: quia spero
in Deo meo, quod ambulabi-
mus in fortitudine: cibi istius
vsque ad montem Dei Oreb, **O**
Sponsa *a* Anima. Idem pariter,
& ego spero, si tamen dignabi-
tur, & mihi notam facere viam,
in qua ambulem. **S.** Confido
23. Reg. 19.   A 2.   in

in Domino, quod non solum
manifestabit nobis hanc viam,
& gressus nostros diriget in ea,
sed etiam perficiet, consolida-
bitque. A. Sed iam desiderium
meum impleas S. Quod? A. Cu-
pio hanc viam cognoscere. S.
Quantum mihi Dominus mi-
sericorditer concesserit, tibi li-
benter eam aperiam. Sed scito
quod hanc viam cognoscere, &
per eam non ambulare, est su-
peccata aggravare. A. Animus
est mihi ponere in ea gressus
meos. S. Averte igitur, quod
nihil est, quod faciat hominem
fortius, & velocius ambulare,
quam amor termini, & deside-
rium illuc perveniendi. Vnde in
via Spirituali, charitas, quæ est
amor Dei, qui est terminus iti-
neris

neris nostri, omnibus præponitur virtutibus. A. Ita est; Nam omne agens agit propter finis amorem. S. Perfectio ergo vitæ spiritualis, est perfectio charitatis. A. Quænam est perfectio charitatis? S. Diligere Deum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente, & ex omnibus viribus, & proximum, sicut seipsum. A. Quid est diligere perfectè Deum? S. Est diligere Deum quantum diligibilis est. A. Quantum autem diligibilis est? S. Infinite. A. Quis ergo poterit hoc observare præceptum? S. Nulla creatura potest hoc modo diligere, sed solus Deus. A. Nonne tenetur creatura rationalis perfectè diligere Deum? S. Tenetur quidem diligere

perfecte nō ex parte Dei, id est,
tantū diligere Deum, quantum
diligibilis est; quia hoc est im-
possibile: sed ex parte sua, id est,
tenetur eū diligere omni cona-
tu. A. Quomodo? S. Ex toto cor-
de, & tota anima, & tota mente,
& tota fortitudine. A. Quid est
ex toto? S. Quod conetur quan-
tum potest se ex omni parte in
diuinum amorem transforma-
re. A. Quomodo? S. Vel actu
semper, vel habitu semper, &
sæpe actu. A. Quid est actu sem-
per? S. quod semper actuali-
ter feratur in Deum ex omni
parte. A. Quid est habitu sem-
per & aliquando actu? S. Quod
habitualmente, homo ordinet se,
& sua in Deum, & actualiter sæ-
pe in

pe in Deum per affectum feratur. A. Sed quid est ex toto corde? S. Est ex tota intentione, ut scilicet, omnia ordinet rationalis creatura in Deum, tanquam in finem vltimum. A. Quid est ex tota anima? S. Est ex toto affectu; ut scilicet, afficiatur Deo: Et si alijs rebus afficitur, non nisi propter Deum afficiatur. A. Quid est ex tota mente? S. Ex toto intellectu, ut scilicet; homo subdet intellectum suum Deo, credens vera esse, quæ ipse reuelat. A. Quid est ex tota fortitudine vel ex omnibus viribus? S. Ut homo omnes exteriores, & corporales actus Deo subiiciat, ei in omnibus obediendo, ut ratio eorum sit Dei dile-

Etio. A. Quæ est ergo huius charitatis perfectio in viatore? S. Vna est sufficiens ad salutem, quod scilicet homo nihil Deo præponat. A. Quomodo? S. Quod primo quærat honorem Dei super omnia, etiam super propriam salutem, deinde propriam salutem, quæ est videre illum, & nihil etiam huic præponat. Et sufficit quod hoc habeat in habitu, licet non semper in hoc actu feratur. A. Quæ est alia perfectio huius charitatis in viatore? S. Quod homo propter Deum seipsum abneget, & se totum, & sua in Dei obsequium ordinet. Nam diuinus amor extasim facit. A. Sed qualiter hoc potest à viatore fieri? S. Potest fieri ab eo, si omnia quæ

2. Dionis. cap. 4. de diuino. hunc

hunc amorem impediunt, ex
toto relinquat. A. Quæ sūt ista?
S. Cupiditas temporalium re-
rum, carnalis affectus, & pro-
pria voluntas. Dixit enim Do-
minus Iesus a, quod, qui vult
perfectus esse, vendat omnia,
quæ habet, & det pauperibus,
& eius vestigia sequatur. Nam
qui diuitias habet, aut cum dif-
ficultate, aut impossibiliter e-
uadit peccatū: eo quod difficile
est etiam viro perfecto illis per
affectum non coniungi. Vnde
benedictum est. b Beatus diues,
qui inuentus est sine macula &
post aurum non abiit. Quis est
hic, & laudabimuseum? Fecit
enim mirabilia in vita sua. A.
Sed quis potest in hac vita sine

A S

istis

a Matth. 9. b Eccles. 31.

istis viuere? S. nullas, *a* sed ha-
 bentes victum, & vestitum, his
 contenti sumus; Sufficit enim
 habere necessaria. A. Sed & illis
 oportet quærere. S. Non oportet
 tamen in his esse sollicitum
 quia scriptum est *b*. Non de-
 seram, neque derelinquam. Et
c Primum quærere regnum Dei
 & iustitiam eius, & hæc omnia
 adijcientur vobis A. Quare au-
 tem oportet etiam affectum
 carnalem relinquere? S. Quia
 nihil magis impedit animam
 contemplatione & amore diui-
 norum, quam carnalis affectus,
 & præsertim conjugalis, propter
 vehementiam illius passionis
 ignominiosæ, quæ mentem ex-
 cecat, & indurat. Et experien-
 tia,

11. *Timot. 6. b Heb. 13. c Luc. 11.*

ria, rerum magistra, hoc quoti-
die manifestat, ita vt probatio-
ne non indigeat. Viri enim San-
cti vix possunt se temperare, &
multi deui&i corruerunt. A
Cur etiam oportet relinquere
propriam voluntatem? S. Vt ho-
mo se totum transfundat in su-
am creatorem, & vt sequatur
vestigia sui redemptoris: qu-
non venit facere suam volunta-
tem, sed Patris, ita vt obedierit
ei vsque ad mortem Crucis. 2
Cupio sequi viam istam, sed te-
pida sum. Accende ergo cor me-
um ad hoc studium. S. Si vis fa-
ciliter omnia contemnere te-
rena, cogita intra te metipsa
medullitus rerum mundana
volubilitatem, & vanitatem
& quod nihil est stabile in is-

rebus. Earum item rerum in-
sufficienciam, & imperfec-
tionem considera, & quantam
magnitudinem habent cum du-
cedine modica, & quam facili-
ter perduntur. Et praesertim do-
bes saepe cogitare de morte, cu-
ius nescis horam. Forte hodie
morieris, & nescis quomodo.
Forte enim gladio, vel alio cru-
deli modo peribis. Nescis quoque
locum. Forte enim in mari, vel
in itinere. Ideo bene dixit Do-
minus *a* Estote parati, quia nescitis
qua hora filius hominis
venturus est. *b* Facile enim con-
temnit omnia, qui se quotidie
cogitat esse moriturum. *a*. Placet
hoc, sed excita me etiam ad se-
cundum. *s*. Quae dixi etiam pro-

a Matt. 24.

derunt

b Hier. super Ecol. & in Epist. ad Paulin.

derunt tibi ad assequendam ca-
stilitatem, & ad deserendum pa-
rentes, fratres, & cognatos. Sed
super hoc etiam cogita turpi-
tudinem & bestialitatem actus
carnalis, & delectationem bre-
uem, ad excacationem mag-
nam, & ea quæ dicta sunt supe-
rius (de quib' author alias egit)
de inferno ac de iudicio Dei vl-
timo. A. Sed quia difficile est
valde seruire castitatem, da et-
iam mihi aliquas regulas, quas
seruando in castitate perseue-
rē. S. Oportet te occupari mul-
tum in contemplationibus di-
uinorum, & orationibus, & le-
ctionibus Sacrarum Scriptura-
rum, aut alijs bonis cogitationi-
bus, vel operibus exterioribus,
aut studijs. Item castigare cor

pustum ieiunijs, & vigilijs
quantum valetudo permittit.
Item fugere colloquia, confor-
tia, & aspectus mulierum, maxi-
me iuencularum. Postremo
non parum iuuabit solitarie vi-
uere, quantum poteris. A. Cona-
bor hoc obseruare quantum po-
tero. Nunc autem ad tertium me
accende. S. Ad hoc maxime ac-
cendit amor Christi; Si enim
eum amamus, reddimus ei vices.
Ipse autem pro nobis propriam
voluntatem reliquit & subditus
fuit hominibus. Item amor cœ-
lestis Hierusalem. Non enim
debet alicui videri durum subij-
ei pro tempore modico, vt po-
stea in æternum transeat ad li-
bertatem filiorum Dei: Tempus
enim nostrum breue est ad mo-
dum,

dum, & momentaneum. Reliquum est ergo, vt qui sunt serui existiment se non esse seruos, & qui sunt liberi, non esse liberos. Tanta enim est dulcedo istius seruitutis propter gratiam omnia graua dulcorantem & vbi enim est spiritus Domini ibi libertas.

Experti sciunt quod dico. Ergo experire & cognosces. A. Hoc est quod cupio. S. Humilia ergo te sub potenti manu Dei b. quia humilibus dat gratiam. A. Quomodo? S. Cognosce te ipsum, & magnitudinem Dei. Nunquam respicias bona quæ agis, imo quæ Deus per te, vel in te operari dignatur, sed semper considera fragilitatem tuam, & peccata, & infinitas negligentias, & a. 2. Corinth. 3. b. 1. Pet. 5. ingra-

ingratitude[m] erga Deum tu-
 um *a. A.* Scio quod nihil sum ego
 apud Deum, & quod vniuersa
 vanitas est omnis homo viuens.
S. Oporteret te hoc scire non tan-
 tum per intellectum, sed per af-
 fectum, ita vt experientia hoc
 recognoscas. *A.* Quomodo pos-
 sum hanc acquirere experien-
 tiam? *S.* Semper stando super cu-
 stodia tui, & frequenter orando
 non vocibus solum, sed etiam
 medullis cordis tui. Et crede
 mihi, quod oratio est omnium
 bonorum possessio *b.* Nam men-
 tem coniungit Deo, & impetrat
 omnem charitatem, & meretur
 omne bonum: facitque homi-
 nem spiritu feruentem, Deo
 cum iocunditate seruientem,
 spe gaudentem, in tribulatione
 patientem. *Eccl. i. b. Rom. 12.*

patientem, benignum, mansuetum, familiarem Deo, in cœlisque semper conuersantem, pauperem Spiritu, castum corde & corpore & in omnibus obediētem, omniumque bonorum abundantem. A. Profecto dabo operam huic optimo studio. S. Beata eris, si hoc feceris. A Sed qualiter possum mihi acquirere hoc studium? S. Si refrenes linguam & ventrem, & fugias conuersationes hominum, & praesertim dissolutorum, & studeas semper aliquid boni facere in honorem Dei, vel proximorum salutem, & frequenter posueris genua, vel breues oratiunculas ad cœlum ex corde mittendo, in breui tempore acquires, tibi tantam mentis Eleuationem, & fidu-

fidu-

fiduciam tantam apud Deum, ut
omnia tibi postea cooperentur
in bonum, siue bona, siue mala.
Et perfectionem charitatis in
breui acquires, maxime si fuerit
oratio tua contemplationi con-
iuncta; Sic enim Sancti suam
perfectionem adepti sunt. A.
Placet, quod dicis, & conabor
pro viribus hæc omnia observa-
re. Sed veniamus ad Charitatem
proximi. S. Est charitas proxi-
mi, ut diligas proximum, sicut
te ipsum. A. Quid est hoc? S. Est
ei velle verum bonum iuste, re-
cte, sancte & operose. A. Quid
est ei velle verum bonum? S. Est
ei velle beatitudinis bonum, &
ea ex quibus potest beatitudi-
nem consequi: Nam qui diligit
proximum propter suam dele-

Statio

rationem, vel utilitatem, aut
vult ei bonū contrarium beati-
tudini, vel eius impeditiuum,
non vere diligit eum quia non
vult ei verum bonum. A. Et quid
est iuste, & recte? S. Est eum or-
dinate diligere, vt videlicet, ve-
lis ei magis maius bonum : vt
magis ei velis virtutes, quam
sanitatem, & hanc, quam diui-
tias. A. Quid est autem sancte? S.
Vt ordines hanc dilectionem ad
Deum, id est, diligas eum prop-
ter Deum. A. Quid est vero ope-
rose? S. Vt non diligas verbo tan-
tum, sed operibus ei benefaci-
endo, quomodo oportet, &
quando oportet. A. Quomodo
percipitur hæc charitas? S. Per-
cipitur, si extenditur, si inten-
ditur, si spiritualiter operatur.

A. Q uan-

A. Quantum extenditur ad perfectionem? S. Si non solum cognati affines, & amici: sed etiam inimici diligantur. A. Sed videtur esse de præcepto, & non de perfectione: quod inimicus diligatur. S. De præcepto est, quod non habeatur odio, & quod non subtrahamus ei beneficia in vindictam: Sed quod ad eum particulariter dirigamus affectum nostrum pro eo orando, & ei malefacienti nobis, benefaciendo, est de perfectione charitatis. Neque enim hæc tenemus facere alijs hominibus, nisi in necessitate. A. Quomodo intenditur charitas? S. Intenditur, si non solum exteriora bona proximis impendimus, aut labores corporales pro eis toleramus; sed etiam pro eorum salute vitam corporalem morti exponimus. A. Sed nonne ad hoc tenemur? S. Non semper. Debemus enim Deum diligere super omnia: Deinde propriam animam ac salutem, totio

to loco animam proximi, quarto
corpus nostrū & consequenter cor-
pus proximi. Quādo igitur immine-
re periculū salutis animæ proximi,
& per mortem nostram corporalem
possemus liberare eum à tali peri-
culo, tunc teneremur exponere vi-
tam corporalem pro salute illius
animæ. Sed in casu, in quo quis non
tenetur eius salutem providere, puta,
si tempore pestis sacerdos non ha-
bens curam animarum, exponeret
se periculo mortis, ut consolaretur,
& saluaret animas morientium, au-
diendo confessiones eorum, exhor-
tando eos, & ministrando Sacramē-
ta, hoc pertinet ad perfectionem
charitatis. Vel si etiam pro saluan-
da vita alterius, exponeret se peri-
culo mortis. Sed hoc videtur con-
tra ordinem charitatis: Quia homo
debet magis diligere seipsum, quam
proximum. S. Si bene cōsideras ma-
gis in hoc diligit se ipsum spiritua-
liter, quia pro vita carnali saluanda
in proximo, acquirit sibi bonum
spiritua-

Spirituale, & vitam æternam, quod
 est maius. Vnde vult sibi maius bo-
 num, quam proximo. A. Sed quid est
 illud, si spiritualiter operetur? S. Est
 proximo spiritualia bona impende-
 re. Nam eleemosinas ei dare aut alia
 bona corporalia, vt infirmos viti-
 tare, pupillos, & viduas tueri, est la-
 borare pro eis corporaliter, quod
 quidem bonum est. Sed verbum Dei
 proximo ministrare, & exhortatio-
 nibus, & orationibus, ac bonis ex-
 emplis eum ad vitam deducere, est
 operari spiritualiter, quod perfecti-
 us est. Habes ergo præcepta charita-
 tis, & ordinem eius & perfectionem
 a: Et ex his duobus præceptis pendet
 leges, & propheta. A. Studebo ea
 obseruare: Sed quia hæc sunt com-
 munita, oporteret te magis ad parti-
 cularia descendere. S. Vere particu-
 lares sermones in moribus magis
 profunt; tamen quia præcepta parti-
 cularia sunt valde multa, nimis
 protenderetur sermo noster, si de
 singulis quantum liber pauca dice-
 re ten-

tentaremus. Sufficiat itaque tibi
hoc tantum scire, in quo, scilicet,
consistat vita Spiritualis perfectio.
Ad quam adipiscendum totis viri-
bus enitere, & quidquid potest eam
nutrire, & augmentare, illud am-
plectere, semper rei ce quicquid ab
ea possit auertere. A. Quomodo ergo
particularia cognoscere poterò? S.
Semper lege scripturas sacras &
Sanctos Doctores, & exempla San-
ctorum, & hæc te de particularibus
instruent: Et similiter si leges san-
ctos Canones: sed super omnia, vn-
ctio te docebit de omnibus a. A.
Quomodo habebò hæc vnctionem.
S. Si sine intermissione oraueris b.
Petere ergo, & dabitur tibi, quære, &
iuuenies, pulsa, & aperietur tibi.
A. Adiua me etiam & tu orationi-
bus tuis: quia in itinere isto multa
pericula video c. S. Patiens in omni-
bus esto, & longanimis, & totaliter
conculca voluntatem tuam, & de-
sideria tua, ac semper delectare in

Do.

cl. Ioh. 2. b Luc. 11. c Luc. 11.

24 *Dialogus de via Cœlest. Patri*

Domino, & dabit tibi petitione
cordis tui. A. Ambulemus ergo pa-
riter in fide ista de Domino semper
cogitantes his septem diebus quibus
voluit mundus. S. Rogo Deum
meum, vt nobis concedat talem per-
seuerantiam, vt ad octauam. resur-
rectionis ætatem, mereamur perue-
nire. A Hoc faciat Deus noster per
viscera misericordie sue, qui in-
sitauit nos Oriens ex alto, illumi-
nare his, qui in tenebris, & in vmbra
mortis sedent, ad dirigendos pedes
nostros in viam pacis. Qui viuit, &
regnat cum Patre, & Spiritu Sancto

Deus benedictus in sæcula
sæculorum
S. Amen.

F I N I S.

